

Program realizacji międzyprzedmiotowej ścieżki dydaktycznej

Edukacja regionalna- dziedzictwo kulturowe w regionie

ojczyzna to kraj dzieciństwa

miejsce urodzenia

to jest ta mała najbliższa

ojczyzna

miasto miasteczko wieś

ulica dom podwórko

T. Różewicz ***(oblicze ojczyzny)

Środowisko rodzinne, sąsiedzkie, więzy koleżeńskie i zawodowe, wiedza zdobyta w szkole sprawiają, że człowiek odczuwa łączność ze swoim regionem, *małą ojczyzną*. By w nowoczesnym społeczeństwie mogła dobrze funkcjonować regionalna ojczyzna potrzebna jest celowo prowadzona edukacja. Pod pojęciem edukacji regionalnej kryje się kształcenie szkolne i ustawiczne (całozyciowe), którego przedmiotem jest wiedza i umiejętności przeżywania treści kultury regionu jako wartości własnych, bliskich, znanych, cenionych.

Jest rzeczą zrozumiałą, iż jedną z podstawowych kwestii edukacji regionalnej powinno być zdobywanie wiedzy o historii własnej miejscowości i okolic, zainteresowanie i pielęgnacja specyfiki języka, przysłów, porzekadeł, wymowy, nazw i określeń, zaznajamianie się z twórczością i sztuką, praktykowanie tradycji, obyczaju oraz ukształtowanie pewnej dumy z własnych wartości regionalnych, własnego pochodzenia i kultury.

Program edukacji regionalnej został opracowany w oparciu o cele edukacyjne i treści zawarte w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla sześciolatków szkół podstawowych i gimnazjów*. Treści nauczania regionalizmu wdrażane będą w ramach zajęć z języka polskiego oraz godzin do dyspozycji wychowawcy w trzyletnim cyklu kształcenia.

Realizacja celów będzie przebiegać w formie zajęć lekcyjnych, jak również wycieczek dydaktycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi.

Cele edukacyjne:

1. Poznawanie własnego miejsca zamieszkania, najbliższej okolicy, jej historii, tradycji, walorów przyrodniczych i kulturowych.
2. Budzenie zainteresowania kulturą swojego regionu.
3. Kształtowanie przynależności do środowiska lokalnego, regionu, kraju.
4. Doskonalenie umiejętności samodzielnego poszukiwania i wykorzystywania informacji.
5. Wdrażanie do promowania i prezentowania swojego regionu.
6. Kształcenie poprawnego posługiwania się językiem ojczystym.

Treści nauczania:

Hasło programowe	Problematyka	Umiejętności ucznia:	Przedmiot:
Charakterystyka i pochodzenie społeczności regionalnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pochodzenie i nazwa regionu i jego mieszkańców. 2. Geneza nazwy Giżycko. 3. Muzea i skanseny jako miejsca szczególnej troski o historię i dorobek społeczności regionu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pochodzenie i znaczenie nazwy swojego regionu; – zna genezę nazwy rodzinnego miasta; – wymienia muzea i skanseny w regionie; – zna zadania muzeum i skansenu. 	<p>Język polski (onomastyka) Godzina do dyspozycji wychowawcy klasy</p>
Elementy historii regionu i jego najwybitniejsi przedstawiciele.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Historia regionu. 2. Dzieje mojego miasta. 3. Symbole miejscowości. 4. Postaci historyczne związane z naszym miastem. 5. Ludzie zasłużeni dla regionu. Poznawanie ich działalności. Odwiedzanie miejsc z nimi związanych. 6. Miejsca pamięci narodowej w naszym mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna ważne wydarzenia historyczne regionu; – prezentuje dzieje rodzinnego miasta; – wysnuwa wnioski dotyczące sposobu życia dawnych mieszkańców; – wymienia zasłużone postacie i ich dokonania dla społeczności regionu; – zna miejsca pamięci w swoim mieście. 	<p>Język polski Godzina do dyspozycji wychowawcy klasy</p>
Elementy dziejów kultury regionalnej, regionalne tradycje, obyczaje i zwyczaje, muzyka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Źródła wiedzy o regionie. 2. Media lokalne i regionalne kształtujące świadomość mieszkańców regionu. 3. Legendy, podania i pieśni jako źródło wiedzy o życiu, obyczajach i wierzeniach mazurskiego ludu. 4. Sylwetki znanych poetów. Warmia i Mazury w ich twórczości. 5. Zwyczaje, obyczaje, tradycje świąteczne, kuchnia regionalna. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna przewodniki, prace popularnonaukowe, monografie o regionie; – wymienia czasopisma lokalne, regionalne, zarówno historyczne, jak i współczesne; – wymienia stałe audycje radiowe i telewizyjne poruszające tematykę związaną z regionem; – prezentuje legendy związane ze swoją miejscowością i najbliższą okolicą, zna pieśni o Mazurach; – zna pojęcia: zwyczaj, obyczaj, tradycja; – zna zwyczaje i obyczaje charakterystyczne dla regionu; – dostrzega zmiany obyczajów w ostatnich latach; – wymienia potrawy regionalne. 	<p>Język polski Godzina do dyspozycji wychowawcy klasy</p>
Język regionalny, gwary, nazewnictwo regionalne, miejscowe nazwy, imiona i nazwiska.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Język polski a języki regionalne. 2. Istota dialektu i gwary. 3. Język i gwara naszego regionu. Przysłowia, zagadki i powiedzonka. 4. Nazwy miejscowe, imiona i nazwiska. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: język, dialekt, gwara; – wskazuje cechy gwary mazurskiej i warmińskiej; – zna przysłowia, zagadki i powiedzonka mazurskie i warmińskie; – wskazuje naleciałości gwarowe w języku; – układa „słowniczek gwary mazurskiej i warmińskiej”; – układa dialog, stosując stylizację gwarową; reklama w języku gwarowym; – zna i poprawnie stosuje nazwy okolicznych miejscowości; – używa nazwisk w poprawnej formie gramatycznej. 	<p>Język polski</p>

<p>Główne zabytki architektury i przyrody w regionie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabytki miasta, okolicy, regionu. 2. Charakterystyka wybranej budowli zabytkowej mojego miasta. 3. Uroki naszej okolicy- opracowanie planu wycieczki. 	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie: <u>zabytek</u>; - zna pisownię nazw zabytków, ulic i innych obiektów w swoim mieście; - rozumie potrzebę ochrony zabytków; - przedstawia wybraną budowlę zabytkową; - planuje trasę wycieczki po najbliższej okolicy, uwzględniając atrakcyjne miejsca, formułuje hasło reklamowe skierowane do klientów biur podróży; - zna kodeks zachowania się turysty. 	<p>Godzina do dyspozycji wychowawcy klasy</p>
--	--	---	---

Przewidywane osiągnięcia uczniów po klasie trzeciej gimnazjum:

Uczeń:

1. Zna sylwetki najważniejszych postaci związanych z regionem.
2. Potrafi opowiedzieć legendy, podania mazurskie i warmińskie, zna pieśni mazurskie.
3. Zna utwory literackie opiewające piękno regionu, recytuje je.
4. Umie wskazać i nazwać zabytkowe obiekty, zna ich historię.
5. Zna miejsca pamięci narodowej występujące w swoim mieście.
6. Poszukuje i gromadzi informacje o regionie z różnych źródeł.
7. Prezentuje efekty samodzielnej pracy.
8. Odczytuje i analizuje różne teksty kultury.
9. Współpracuje w grupie, podaje własne propozycje rozwiązania zadań.
10. Odczuwa więź ze środowiskiem lokalnym: klasą, szkołą, miastem, regionem, ojczyzną.
11. Ma poczucie dumy z własnych wartości regionalnych, własnego pochodzenia i kultury.

Procedury osiągnięcia celów:

1. Motywowanie uczniów do samodzielnego wyszukiwania i gromadzenia informacji.
2. Organizowanie wycieczek dydaktycznych do muzeów.
3. Wywiad ze znanymi mieszkańcami miasta, okolicy.
4. Spotkania z ciekawymi ludźmi.
5. Prezentowanie efektów pracy samodzielnej lub w grupach na forum klasy.
6. Udział uczniów w przygotowaniu apelu, wystawy, gazetki.

Ewaluacja osiągnięć uczniów:

W trakcie realizacji programu ścieżki edukacji regionalnej prowadzone będzie systematyczne sprawdzanie i ocenianie wiadomości i umiejętności uczniów, sposób realizacji takich zadań jak: gromadzenie i prezentowanie informacji na wskazany temat, sporządzanie notatek, gazetek, redagowanie form wypowiedzi: opowiadanie, streszczenie, legenda, tekst reklamowy, przygotowanie apelu, recytacja, ponadto ocenie podlegać będzie postawa uczniów, ich stopień zaangażowania, samodzielność w rozwiązywaniu zadań, praca w grupie oraz konkurs znajomości autorów i ich twórczości o Warmii i Mazurach.

Upowszechnianie wiedzy o swojej *małej ojczyźnie* jest współcześnie bardzo pożądane, jednakże wciąż jeszcze niewystarczające, stąd szczególna rola przypada szkołom. Żywię nadzieję, że realizacja programu ścieżki dydaktycznej *Edukacja regionalna-dziedzictwo kulturowe w regionie* zaspokoi wśród młodzieży potrzebę wiedzy o sobie samym i swojej wspólnoty.

Elżbieta Zalewska
Gimnazjum nr 2 w Giżycku

Spis lektur użytecznych do realizacji programu edukacji regionalnej:

- W. M. Darski, *Goniąc kormorany... Ballada o Giżycku*, Borussia 2004.
K. Gałczyńska, *Zielony Konstanty*, Warszawa 2003.
I. J. Gałczyński, *Kronika olsztyńska*
M. Kajka, *Zebrałem snop plonu*, Warszawa 1958.
M. Kajka, *Z duchowej mej niwy*, Olsztyn 1982.
W. Kętrzyński, *O Mazurach*, Olsztyn 1988.
W. Kochański, *Poezja Mazur i Warmii*, Warszawa 1949.
O. Kolberg, *Dzieła wszystkie. Mazury Pruskie*, Wrocław 1996.
E. Kruk, *Warmia i Mazury*, Wrocław 2003.
Mazurzy. Tradycja i codzienność, Wybór Andreas Kossert, Borussia, Olsztyn 2002.
K. Małek, *Jutrznia mazurska na Gody i inne widowiska*, Olsztyn 1980.
T. Oracki, *Mądrzejszy Mazur niż diabeł. Zbiór przysłów i wyrażeń przysłowiowych polskich z terenów Warmii i Mazur*, Olsztyn 1977.
M. Orłowicz, *Ilustrowany przewodnik po Mazurach pruskich i Warmii*, Olsztyn 1991.
E. Sukiertowa-Biedrawina, *Legends mazurskie*, Warszawa 1923r.
A. Szyfer, *Zwyczaj, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków*, Olsztyn 1968.
J. Tressenberg, *Mazurskie opowieści*, Pozezdrze 2000.
M. Wańkiewicz, *Na tropach Smętka*, Kraków 1988.
Warmia i Mazury pod red. B. Kuźniewskiego, Olsztynek 2002.
M. Zientara-Malewska, *Poezja Warmii i Mazur*, Warszawa 1953.
M. Zientara-Malewska, *Dzieła wybrane*, Olsztyn 1997.